

Benchmarking procesu wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji w szkolnictwie wyższym

*Andrzej Kraśniewski
Politechnika Warszawska*

Projekt

*Benchmarking procesów w zakresie wdrażania
Krajowych Ram Kwalifikacji*

realizowany w ramach programu FRP

BENCHMARKING W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM*

* program wspierany przez Orange Polska

Organizacja i przebieg prac

Zespół Koordynacyjny

- prof. Zbigniew Marciniak – kierownik projektu
- prof. Ewa Chmielecka
- prof. Andrzej Kraśniewski
- mgr Kinga Kurowska
- dr Mariusz Luterek – sekretarz projektu

- ❑ zaproszenie skierowane do uczelni (wrzesień 2012)
- uczelnie członkowskie i stowarzyszone KRASP
- ❑ przeprowadzenie badania (w formie ankiety elektronicznej)
 - ❑ kwestionariusz dla uczelni
 - ❑ kwestionariusz dla podstawowych jednostek organizacyjnych (wydziałów) - inny zestaw pytań
- zgromadzenie danych (grudzień 2012 - styczeń 2013)
- ❑ opracowanie danych, publikacja

- 46 uczelni
 - 11 uniwersytetów
 - 10 uczelni technicznych
 - 16 uczelni akademickich innych typów (w tym 1 niepubliczna)
 - 9 PWSZ

w tym uczelnie z pozycji 1-6 w rankingu Perspektyw

- 327 podstawowych jednostek organizacyjnych (wydziałów)
 - 215 jednostek (65.7%) prowadzi studia doktoranckie.
 - 86 jednostek (26.3%) wzięło udział w konkursie MNiSW „o milion”

Duże zainteresowanie (większe niż oczekiwano, większe niż w innych projektach benchmarkingowych FRP)

Wyniki realizacji projektu - publikacja

<http://www.frp.org.pl>
(wybrać „publikacje”)

Zakres badań (spis treści publikacji)

1. Wprowadzenie
2. Założenia i sposób realizacji projektu
3. Organizacja i przebieg procesu wdrażania KRK
4. Ocena procesu wdrażania KRK
5. Ogólna charakterystyka programów kształcenia
6. Efekty kształcenia
7. Wdrożenie systemu ECTS
8. Zmiany w programach studiów
9. Pensum
10. Studia doktoranckie
11. Studia podyplomowe
12. Zmiany w systemie zapewniania jakości kształcenia
13. Podsumowanie i wnioski
14. Zakończenie

przedstawienie wybranych wyników
– przede wszystkim o charakterze ilościowym

Zakres badań (spis treści publikacji)

1. Wprowadzenie
2. Założenia i sposób realizacji projektu
- 3. Organizacja i przebieg procesu wdrażania KRK**
4. Ocena procesu wdrażania KRK
5. Ogólna charakterystyka programów kształcenia
6. Efekty kształcenia
7. Wdrożenie systemu ECTS
8. Zmiany w programach studiów
9. Pensum
10. Studia doktoranckie
11. Studia podyplomowe
12. Zmiany w systemie zapewniania jakości kształcenia
13. Podsumowanie i wnioski
14. Zakończenie

Stopień centralizacji działań

Powszechna praktyka

– centralizacja zarządzania procesem wdrażania KRK (wdrażanie KRK oparte na decyzjach podjętych przez organy uczelni)

- określenie – w formie uchwały senatu, zarządzenia rektora lub innej decyzji organów uczelni - wspólnej dla wszystkich jednostek prowadzących studia formy dokumentacji programu kształcenia
- 42 uczelnie (91.3%),
w tym wszystkie uniwersytety i uczelnie techniczne

Stopień centralizacji działań

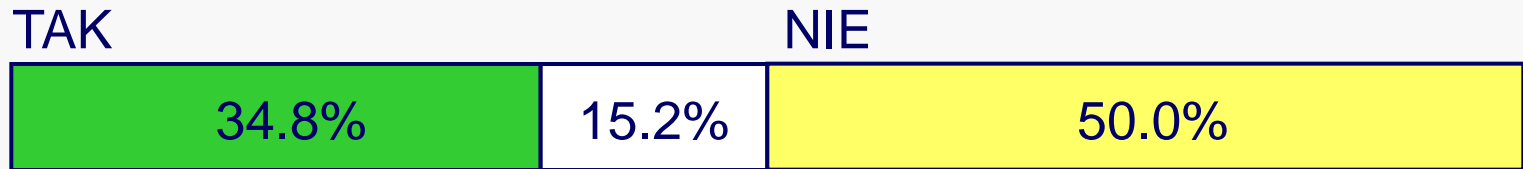
- przyjęcie wspólnego dla wszystkich jednostek wzoru opisu przedmiotu lub innego modułu kształcenia (wzoru sylabusa)

wspólny dla wszystkich jednostek organizacyjnych prowadzących studia wzór opisu przedmiotów (wzór sylabusa)	procent uczelni
NIE	6.5%
TAK, osoba odpowiedzialna za przedmiot wprowadza dane do ogólnie dostępnego formularza (pliku tekstowy), a następnie przesyła wypełniony formularz pod wskazany adres	56.5%
TAK, osoba odpowiedzialna za przedmiot wprowadza dane do formularza dostępnego (po zalogowaniu się) na określonej stronie www	37.0%

Oprzyrządowanie prac

Czy w uczelni opracowano nowe lub zmodyfikowano istniejące oprogramowanie wspomagające przygotowanie dokumentacji programu kształcenia zgodnie z wymaganiami KRK?

UCZELNIE OGÓŁEM

↑ NIE,
ale niektóre jednostki organizacyjne
opracowały takie oprogramowanie

UNIwersytety

UCZELNIE TECHNICZNE

Wykorzystanie opinii interesariuszy

Wykorzystanie w pracach nad wdrożeniem KRK opinii różnych grup interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych

grupa interesariuszy	procent uczelni, w których wykorzystano opinię danej grupy interesariuszy
studenci	95.7%
doktoranci	65.2% (81.1%)*
absolwenci	47.8%
pracodawcy	78.3%

* podana wartość odpowiada 30 uczelniom (9 spośród 46 uczelni nie ma prawa do doktoryzowania)

Wsparcie przez ekspertów zewnętrznych

Wykorzystanie przez uczelnie w pracach nad wdrożeniem KRK wsparcia ze strony ekspertów zewnętrznych

spółób korzystania z pomocy ekspertów zewnętrznych	procent uczelni
systematyczne korzystanie z pomocy ekspertów zewnętrznych	32.6%
korzystanie z pomocy ekspertów zewnętrznych w sporadyczny sposób (w celu rozwiązania pojedynczych problemów)	47.8%
niekorzystanie z pomocy ekspertów zewnętrznych	19.6%

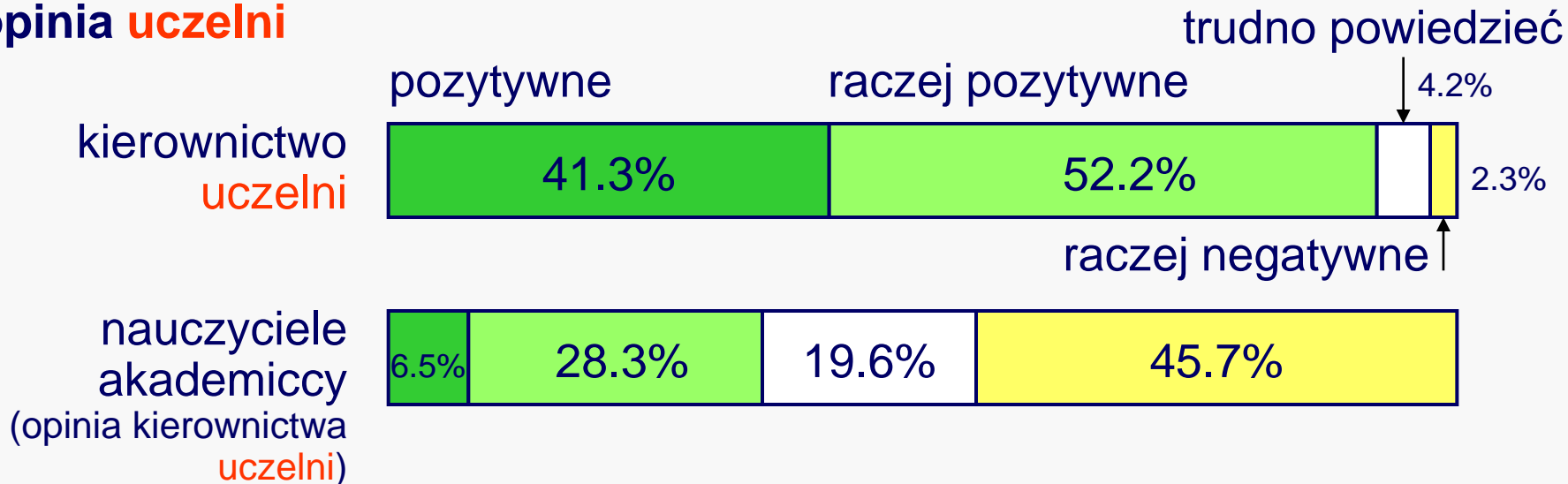
- eksperci - członkowie ZEB (25 uczelni)
- eksperci z zaprzyjaźnionych uczelni (4 uczelnie)
- osoby z otoczenia gospodarczo-społecznego (3 uczelnie)
- przedstawiciele MNiSW (1 uczelnia)
- eksperci z firm szkoleniowych (1 uczelnia)

Zakres badań (spis treści publikacji)

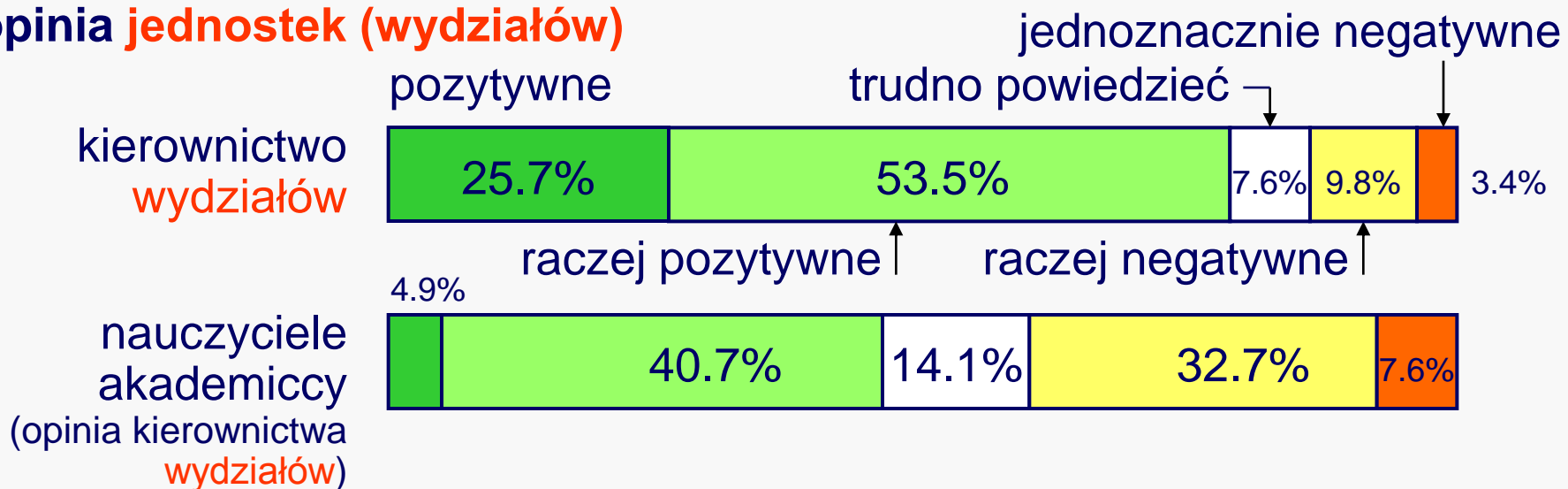
1. Wprowadzenie
2. Założenia i sposób realizacji projektu
3. Organizacja i przebieg procesu wdrażania KRK
- 4. Ocena procesu wdrażania KRK**
5. Ogólna charakterystyka programów kształcenia
6. Efekty kształcenia
7. Wdrożenie systemu ECTS
8. Zmiany w programach studiów
9. Pensum
10. Studia doktoranckie
11. Studia podyplomowe
12. Zmiany w systemie zapewniania jakości kształcenia
13. Podsumowanie i wnioski
14. Zakończenie

Nastawienie do wdrażania KRK

opinia uczelni

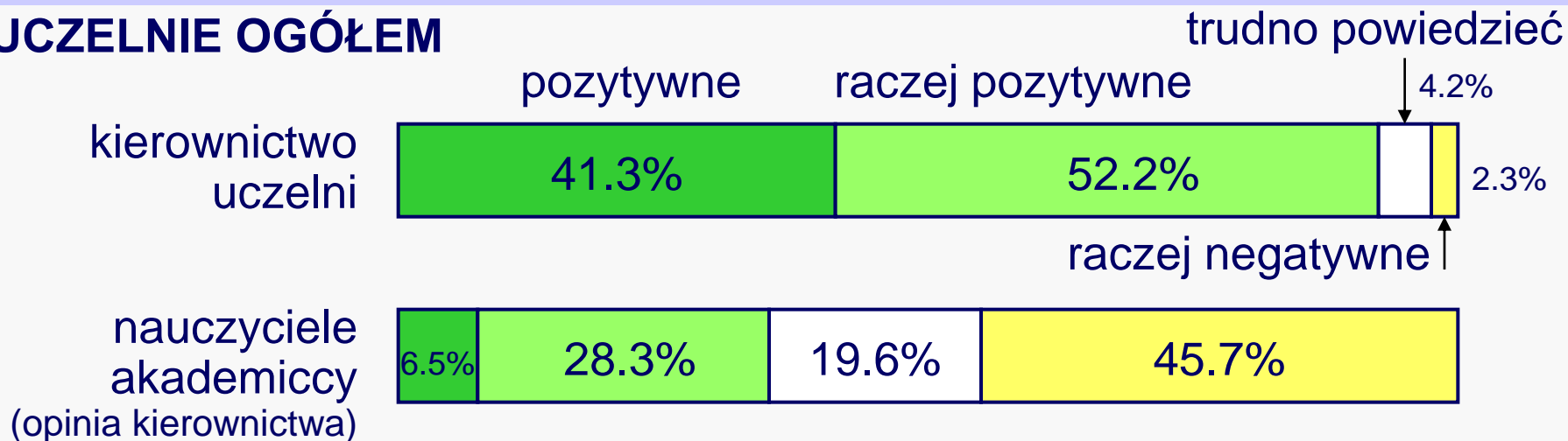

opinia jednostek (wydziałów)

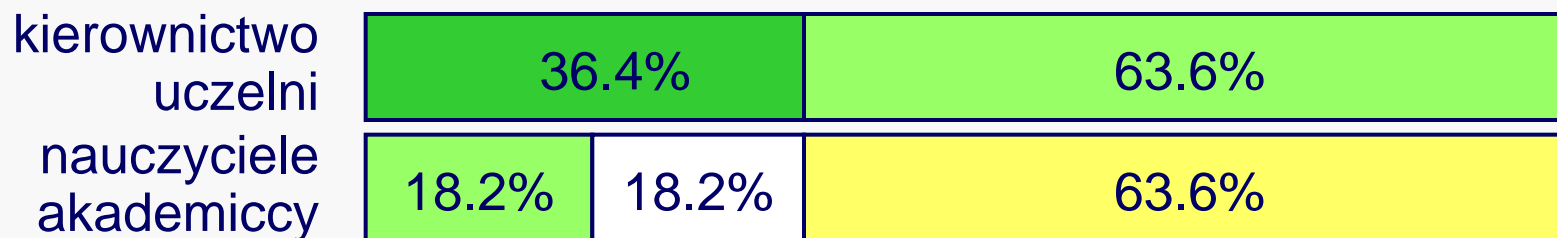

Nastawienie do wdrażania KRK - uczelnie

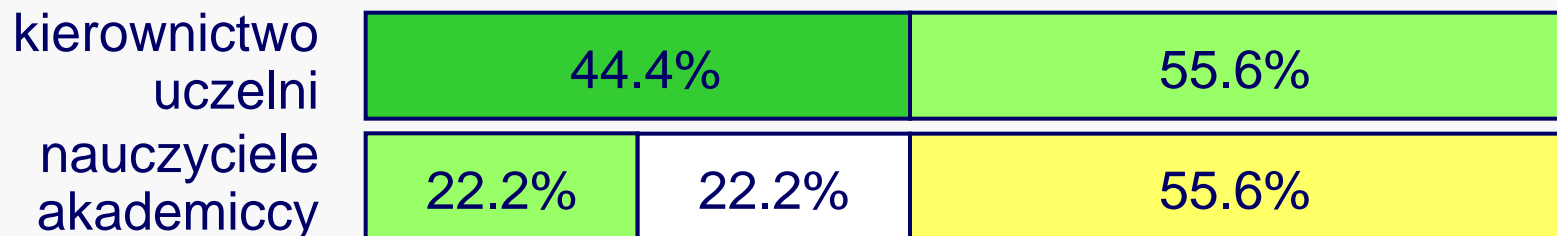
UCZELNIE OGÓŁEM

UNIwersYTETY

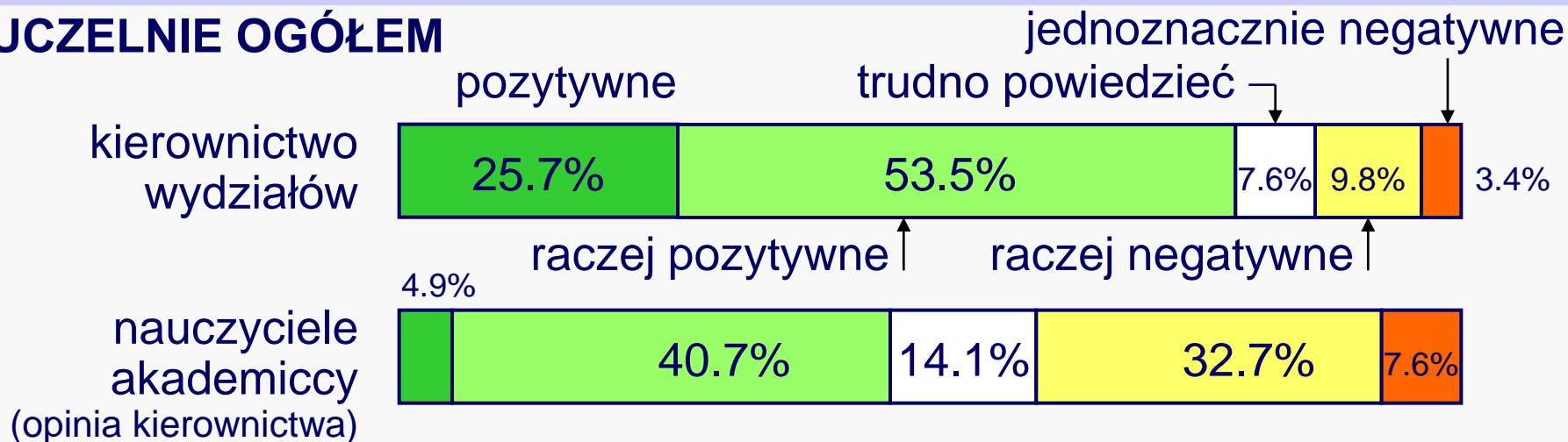

UCZELNIE TECHNICZNE

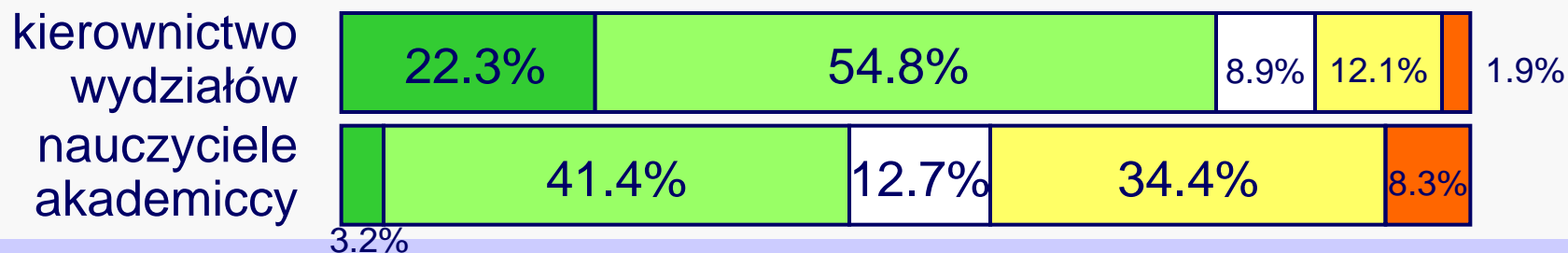

Nastawienie do wdrażania KRK - **wydziały**

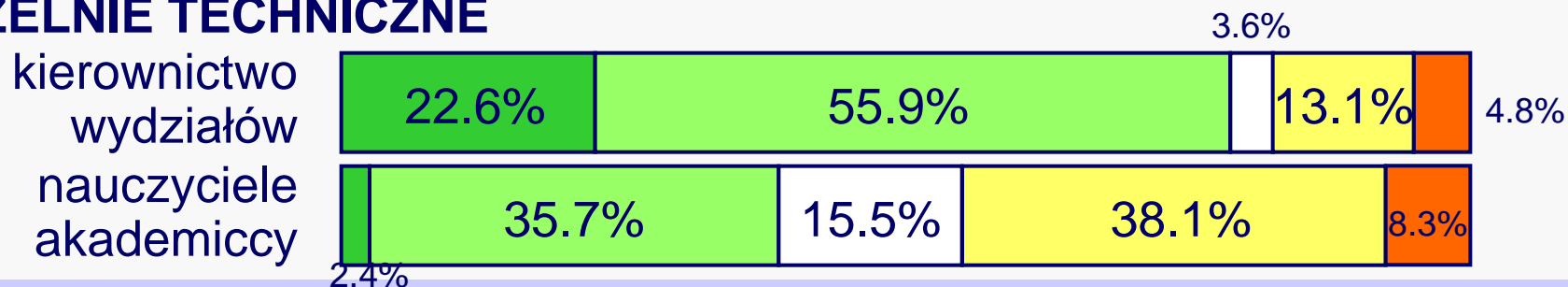
UCZELNIE OGÓŁEM

UNIwersYTETY

UCZELNIE TECHNICZNE

Nastawienie - podsumowanie

- ❑ postrzeganie przez społeczność akademicką zmian związanych z wprowadzeniem ram kwalifikacji - obraz „mieszany”
 - umiarkowanie pozytywne?
- ❑ duże podobieństwo w nastawieniu do procesu wdrażania KRK poszczególnych grup uczelni
- ❑ nastawienie znacznie bardziej pozytywne wśród kierownictwa uczelni i wydziałów niż wśród nauczycieli akademickich (wg oceny kierownictwa)
- ❑ kierownictwo jednostek – bardziej sceptyczne wobec KRK niż kierownictwo uczelni – bardziej pozytywnie ocenia nastawienie nauczycieli akademickich do KRK niż kierownictwo uczelni

Problemy i trudności

- ❑ problemy związane z treścią ustawy i rozporządzeń
 - niespójna terminologia, sprzeczne, niejasne lub nierealistyczne przepisy oraz zbędne regulacje
 - brak jednoznacznej interpretacji kontrowersyjnych regulacji
- ❑ zbyt krótki czas przeznaczony na wdrożenie zmian (odczuwana presja czasowa)
- ❑ szeroki zakres i znaczny wymiar zadań, przy braku wsparcia finansowego ze strony MNiSW
- ❑ brak przekonania kadry co do sensowności i celowości zmian
- ❑ problemy natury „technicznej”
- ❑ problemy związane ze specyfiką niektórych obszarów kształcenia

Problemy i trudności

- „niespójność” krytycznych ocen
 - z jednej strony - krytyka „przeregulowania” i nadmiernej biurokratyzacji
 - z drugiej strony - swoista „tęsknota” za uregulowaniem wszystkich kwestii w przepisach prawa (obawa przed podejmowaniem ryzyka „własnej” interpretacji)

Zakres badań (spis treści publikacji)

1. Wprowadzenie
2. Założenia i sposób realizacji projektu
3. Organizacja i przebieg procesu wdrażania KRK
4. Ocena procesu wdrażania KRK
- 5. Ogólna charakterystyka programów kształcenia**
6. Efekty kształcenia
7. Wdrożenie systemu ECTS
8. Zmiany w programach studiów
9. Pensum
10. Studia doktoranckie
11. Studia podyplomowe
12. Zmiany w systemie zapewniania jakości kształcenia
13. Podsumowanie i wnioski
14. Zakończenie

Profilowanie kształcenia

profil	liczba programów kształcenia		
	ogół uczelni	uniwersytety	uczelnie techniczne
profil ogólnoakademicki			
- minimum	0	27	9
- maksimum	115	115	53
- wartość średnia	26.9	57.2	32.3
profil praktyczny			
- minimum	0	0	0
- maksimum	17	16	3
- wartość średnia	3.5	6.5	0.3

- ❑ dominacja profilu ogólnoakademickiego
- ❑ programy o profilu praktycznym występują znacznie częściej w ofercie uniwersytetów niż uczelni technicznych !!!

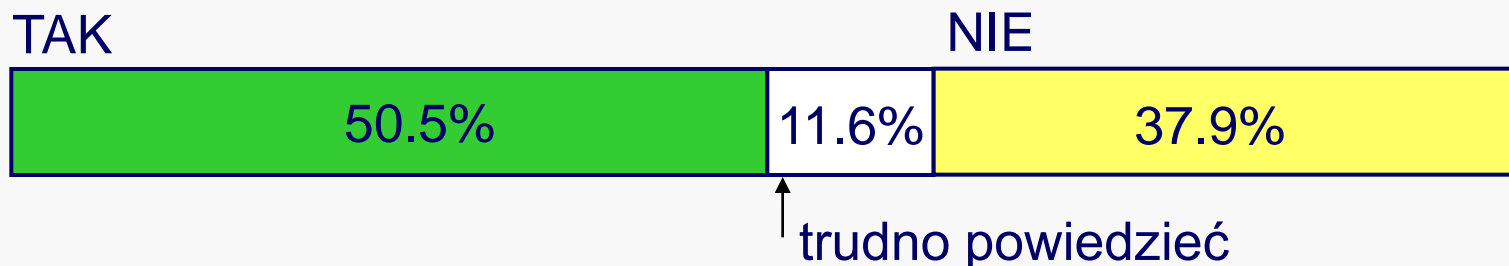
Nowe kierunki studiów – dokonania

- ❑ średnia liczba nowych kierunków studiów utworzonych w jednostce: 0.46
duży rozrzut: od 0 do 13
- ❑ niektóre z nowych kierunków to „nieznacznie przerobione” wcześniej prowadzone kierunki

Nowe kierunki studiów - plany

Planowane wprowadzenie w niedalekiej przyszłości (2-3 lata) nowych kierunków studiów

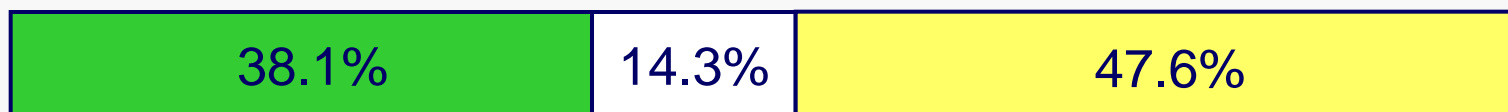
JEDNOSTKI OGÓŁEM

UNIwersYTETY

UCZELNIE TECHNICZNE

Zakres/przedmiot badań

SPIS TREŚCI PUBLIKACJI (projekt)

1. Wprowadzenie
2. Założenia i sposób realizacji projektu
3. Organizacja i przebieg procesu wdrażania KRK
4. Ocena procesu wdrażania KRK
5. Ogólna charakterystyka programów kształcenia
- 6. Efekty kształcenia**
7. Wdrożenie systemu ECTS
8. Zmiany w programach studiów
9. Pensum
10. Studia doktoranckie
11. Studia podyplomowe
12. Zmiany w systemie zapewniania jakości kształcenia
13. Podsumowanie i wnioski
14. Zakończenie

EK dla programów – organizacja prac

- ❑ proces decyzyjny - w znacznej części przeniesiony na poziom komisji senackich lub specjalnie powołanych zespołów
- ❑ rola senatu – de facto akceptacja decyzji podjętych na niższym szczeblu

czas przeznaczony średnio podczas obrad senatu na uchwalenie efektów kształcenia dla jednego programu kształcenia	procent uczelni
5-15 minut	65.2%
15-30 minut	26.1%
więcej niż 30 minut	8.7%

5-15 minut: 54.5% uniwersytetów, 77.8% uczelni technicznych

EK dla programów – rozrzut ilościowy

studia I stopnia

- programy o małej liczbie EK
 - W - 6, U - 7, KS - 7; łącznie 20 EK
 - W - 10, U - 7, KS - 3; łącznie 20 EK
- programy o dużej liczbie EK*
 - W - 105, U - 125, KS - 12; łącznie 242 EK
 - W - 99, U - 41, KS - 39; łącznie 179 EK

studia II stopnia

- programy o małej liczbie EK
 - W - 6, U - 6, KS - 3; łącznie 15 EK
 - W - 6, U - 8, KS - 2; łącznie 16 EK
- programy o dużej liczbie EK*
 - W - 109, U - 84, KS - 50; łącznie 243 EK
 - W - 88, U - 116, KS - 36; łącznie 240 EK

* z pominięciem programów objętych standardami

EK dla programów – rozrzut ilościowy

Zróżnicowanie w ramach jednostki prowadzącej studia

zakres zmienności

W: 3-25, U: 8-35, KS: 4-24

W: 11-52, U: 23-37, KS: 7-29

W: 19-58, U: 19-72, KS: 11-21

różnice między kierunkami (studia I stopnia)

□ jednostka 1

kierunek A: W - 14, U - 19, KS - 10; łącznie 43 EK

kierunek B: W - 46, U - 59, KS - 16; łącznie 121 EK

□ jednostka 2

kierunek A: W - 14, U - 12, KS - 5; łącznie 31 EK

kierunek B: W - 43, U - 50, KS - 11; łącznie 104 EK

Relacje między kategoriami

typowo

- $W \approx U$, przy czym częściej $W < U$
- $KS < W(U)$

ale także

- wyraźna dominacja wiedzy
W - 17, U - 6, KS - 8
W - 38, U - 13, KS - 11
- wyraźna dominacja umiejętności*
W - 7, U - 25, KS - 11
W - 11, U - 43, KS - 9
- dominacja kompetencji społecznych
W - 17, U - 19, KS - 23

--

* często na kierunkach uznawanych potocznie za „teoretyczne”,
np. „matematyka

Relacje między kategoriami

ale także

- ❑ wyrażna dominacja wiedzy
W - 17, U - 6, KS - 8
W - 38, U - 13, KS - 11
- ❑ wyrażna dominacja umiejętności
W - 7, U - 25, KS - 11
W - 11, U - 43, KS - 9
- ❑ dominacja kompetencji społecznych
W - 17, U - 19, KS - 23

Relacje między poziomami studiów

Studia I stopnia a studia II stopnia

– na tym samym kierunku w tej samej jednostce

typowo

□ EK (studia I stopnia) > EK (studia II stopnia)

ale także

studia I stopnia:	W - 52, U - 22, KS - 12;	łącznie 86 EK
studia II stopnia:	W - 109, U - 84, KS - 50;	łącznie 243 EK

Relacje między poziomami studiów

Zróżnicowanie w ramach jednostki prowadzącej studia

jednostka 1

kierunek A

studia I stopnia: W - 23, U - 27, KS - 6; łącznie 56 EK

studia II stopnia: W - 11, U - 15, KS - 3; łącznie 29 EK

kierunek B

studia I stopnia: W - 28, U - 25, KS - 6; łącznie 59 EK

studia II stopnia: W - 30, U - 38, KS - 7; łącznie 75 EK

jednostka 2

kierunek A

studia I stopnia: W - 62, U - 52, KS - 22; łącznie 136 EK

studia II stopnia: W - 46, U - 30, KS - 15; łącznie 91 EK

kierunek B

studia I stopnia: W - 52, U - 22, KS - 12; łącznie 86 EK

studia II stopnia: W - 109, U - 84, KS - 50; łącznie 243 EK

EK dla programów – zróżnicowane podejście

- Bardzo zróżnicowane podejście jednostek do definiowania efektów kształcenia dla programów
odzwierciedlenie w liczbie EK – łącznie i w poszczególnych kategoriach (W, U, KS)

- Różnice

- między jednostkami
- w ramach poszczególnych jednostek.

brak lub niski poziom koordynacji działań w zakresie projektowania programów kształcenia w obrębie jednostki – wpływ na WSZJK?

EK a specjalności

Podejście do określania efektów kształcenia dla programów z wyodrębnionymi specjalnościami

sposób podejścia uczelni (jednostek)	procent uczelni (jednostek), które wybrały poszczególne opcje odpowiedzi		
	ogół uczelni (jednostek)	uniwersytety	uczelnie techniczne
wspólne efekty kształcenia dla wszystkich specjalności w ramach programu kształcenia (kierunku)	58.7% (54.4%)	72.7% (63.7%)	55.6% (48.8%)
wspólny „rdzeń” oraz wyodrębniona grupa efektów kształcenia zdefiniowanych dla poszczególnych specjalności	41.3% (39.8%)	27.3% (35.0%)	44.4% (48.8%)
osobne efekty kształcenia dla poszczególnych specjalności	0.0% (5.8%)	0.0% (1.3%)	0.0% (2.4%)

EK dla programów a EK dla przedmiotów

Obrazowanie relacji między efektami kształcenia dla programów kształcenia i efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów (modułów kształcenia)

sposób podejścia uczelni	procent uczelni, które wybrały poszczególne opcje odpowiedzi		
	ogół uczelni	uniwersytety	uczelnie techniczne
wymagane sporządzenie przez wydziały matrycy efektów kształcenia dla wszystkich programów	76.1%	90.9%	100.0%
sporządzenie przez wydziały matrycy efektów kształcenia dla wszystkich programów - zalecane, ale pozostawione do decyzji wydziałów	21.7%	9.1%	-
brak postanowień w tej sprawie na poziomie uczelni	2.2%	-	-

EK dla programów a EK dla przedmiotów

Obrazowanie relacji między efektami kształcenia dla programów kształcenia i efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów (modułów kształcenia)

sposób podejścia uczelni	procent uczelni, które wybrały poszczególne opcje odpowiedzi		
	ogół uczelni	uniwersytety	uczelnie techniczne
w matrycy występuje wyłącznie jeden symbol „niepusty” (np. + lub X), wskazujący na to, że dany przedmiot (moduł kształcenia) przyczynia się do osiągnięcia określonego kierunkowego efektu kształcenia	47.8%	45.4%	55.6%
w matrycy występuje kilka symboli (np. +, ++, +++), wskazujących na to, w jakim stopniu dany przedmiot (moduł kształcenia) przyczynia się do osiągnięcia określonego kierunkowego efektu kształcenia	52.2%	54.6%	44.4%

Zakres badań (spis treści publikacji)

1. Wprowadzenie
2. Założenia i sposób realizacji projektu
3. Organizacja i przebieg procesu wdrażania KRK
4. Ocena procesu wdrażania KRK
5. Ogólna charakterystyka programów kształcenia
6. Efekty kształcenia
- 7. Wdrożenie systemu ECTS**
8. Zmiany w programach studiów
9. Pensum
10. Studia doktoranckie
11. Studia podyplomowe
12. Zmiany w systemie zapewniania jakości kształcenia
13. Podsumowanie i wnioski
14. Zakończenie

Liczba punktów ECTS dla programu

Liczba punktów ECTS przypisanych programom kształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia

Czy dla wszystkich programów studiów pierwszego stopnia prowadzonych na uczelni liczba przypisanych im punktów ECTS jest wielokrotnością 30?

TAK

NIE

84.8%

15.2%

Liczba punktów ECTS w semestrze

Liczba punktów ECTS przypisanych poszczególnym semestrom studiów stacjonarnych

UCZELNIE OGÓŁEM

UNIwersYTETY

UCZELNIE TECHNICZNE

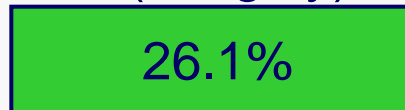

Interpretacja pojęcia „zajęcia praktyczne”

Czy ćwiczenia audytoryjne prowadzone dla grupy 15-30 studentów w sali, w której nie ma żadnego wyspecjalizowanego sprzętu, są traktowane jako „zajęcia o charakterze praktycznym”?

UCZELNIE OGÓŁEM

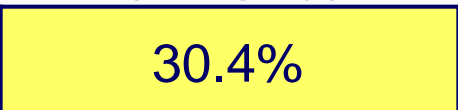
TAK (z reguły)

26.1%

43.5%

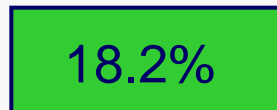
NIE (z reguły)

30.4%

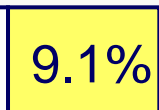
↑
w zależności od przedmiotu
- decyzję podejmuje prowadzący przedmiot

UNIwersYTETY

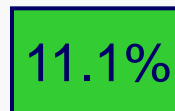
18.2%

72.7%

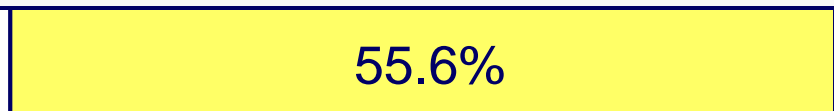
9.1%

UCZELNIE TECHNICZNE

11.1%

33.3%

55.6%

Zakres badań (spis treści publikacji)

1. Wprowadzenie
2. Założenia i sposób realizacji projektu
3. Organizacja i przebieg procesu wdrażania KRK
4. Ocena procesu wdrażania KRK
5. Ogólna charakterystyka programów kształcenia
6. Efekty kształcenia
7. Wdrożenie systemu ECTS
- 8. Zmiany w programach studiów**
9. Pensum
10. Studia doktoranckie
11. Studia podyplomowe
12. Zmiany w systemie zapewniania jakości kształcenia
13. Podsumowanie i wnioski
14. Zakończenie

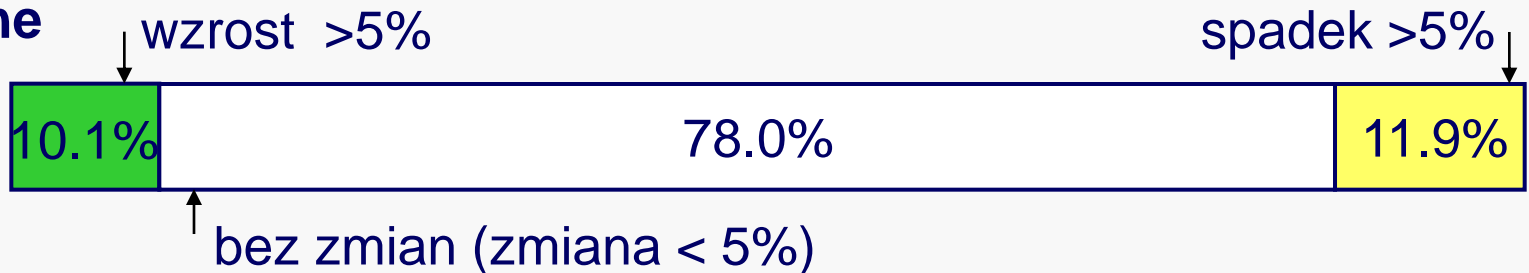
Charakter zmian

- ❑ zmiany zawartości (treści) programu - dostosowanie do efektów kształcenia
- ❑ zmiany w organizacji programu,
w tym zwiększenie oferty przedmiotów do wyboru
- ❑ zmiany w sposobie prowadzenia zajęć,
w tym wzrost liczby zajęć ukierunkowanych na zdobycie umiejętności, prowadzonych w formach aktywnych

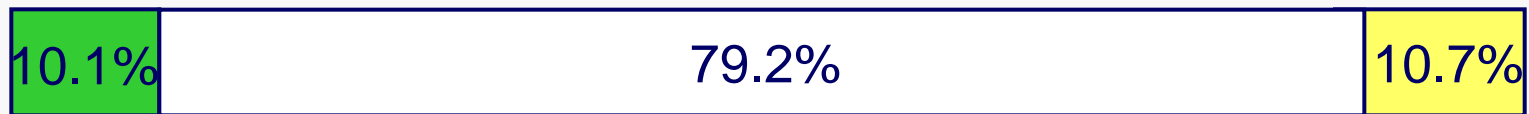
Liczba godzin zajęć w planie studiów

studia I stopnia

stacjonarne

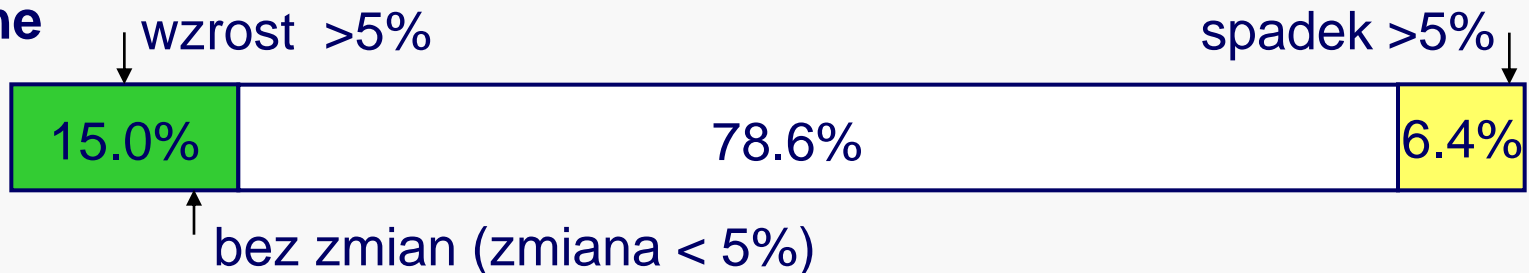

niestacjonarne

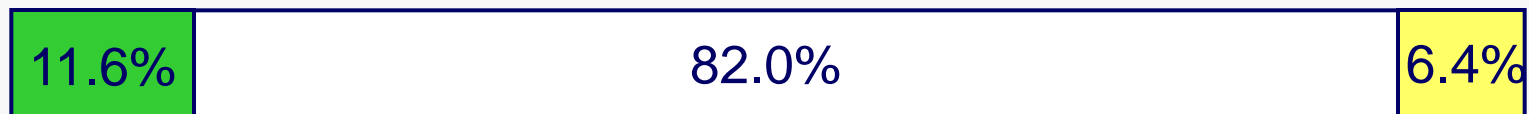

studia II stopnia

stacjonarne

niestacjonarne

Zakres badań (spis treści publikacji)

1. Wprowadzenie
2. Założenia i sposób realizacji projektu
3. Organizacja i przebieg procesu wdrażania KRK
4. Ocena procesu wdrażania KRK
5. Ogólna charakterystyka programów kształcenia
6. Efekty kształcenia
7. Wdrożenie systemu ECTS
8. Zmiany w programach studiów
- 9. Pensum**
10. Studia doktoranckie
11. Studia podyplomowe
12. Zmiany w systemie zapewniania jakości kształcenia
13. Podsumowanie i wnioski
14. Zakończenie

Zmiany w sposobie rozliczania pensum

podejście uczelni	liczba (procent uczelni), które przyjęły dane podejście
możliwość rozliczania w pensum innych niż dotychczas form prowadzenia zajęć	6 (13.0%)
w pensum uwzględniany nakład pracy nauczyciela akademickiego związany z weryfikacją efektów kształcenia	5 (10.9%)

Zakres badań (spis treści publikacji)

1. Wprowadzenie
2. Założenia i sposób realizacji projektu
3. Organizacja i przebieg procesu wdrażania KRK
4. Ocena procesu wdrażania KRK
5. Ogólna charakterystyka programów kształcenia
6. Efekty kształcenia
7. Wdrożenie systemu ECTS
8. Zmiany w programach studiów
9. Pensum
- 10. Studia doktoranckie**
11. Studia podyplomowe
12. Zmiany w systemie zapewniania jakości kształcenia
13. Podsumowanie i wnioski
14. Zakończenie

Charakterystyka respondentów

Studia doktoranckie prowadzi

- ❑ 37 spośród 46 uczelni
- ❑ 215 spośród 327 jednostek
 - 109 spośród 157 jednostek w uniwersytetach
 - 63 spośród 84 jednostek w uczelniach technicznych

Nie wszystkie uczelnie/jednostki odpowiedziały na wszystkie pytania

Określanie efektów kształcenia

Czy na Uczelni powstał dokument w formie uchwały Senatu lub zarządzenia Rektora w sprawie przygotowania przez jednostki programów kształcenia na studiach doktoranckich z uwzględnieniem efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych?

TAK

69.4%

NIE

30.6%

Skrajne rozwiązanie (duża uczelnia techniczna)

- wspólne efekty kształcenia dla wszystkich programów

Określanie efektów kształcenia

Efekty w trakcie opracowywania – 15 jednostek (spośród 136 wypowiedzających się w kwestii EK)

- ❑ efekty od 2014/15 – 4 jednostki

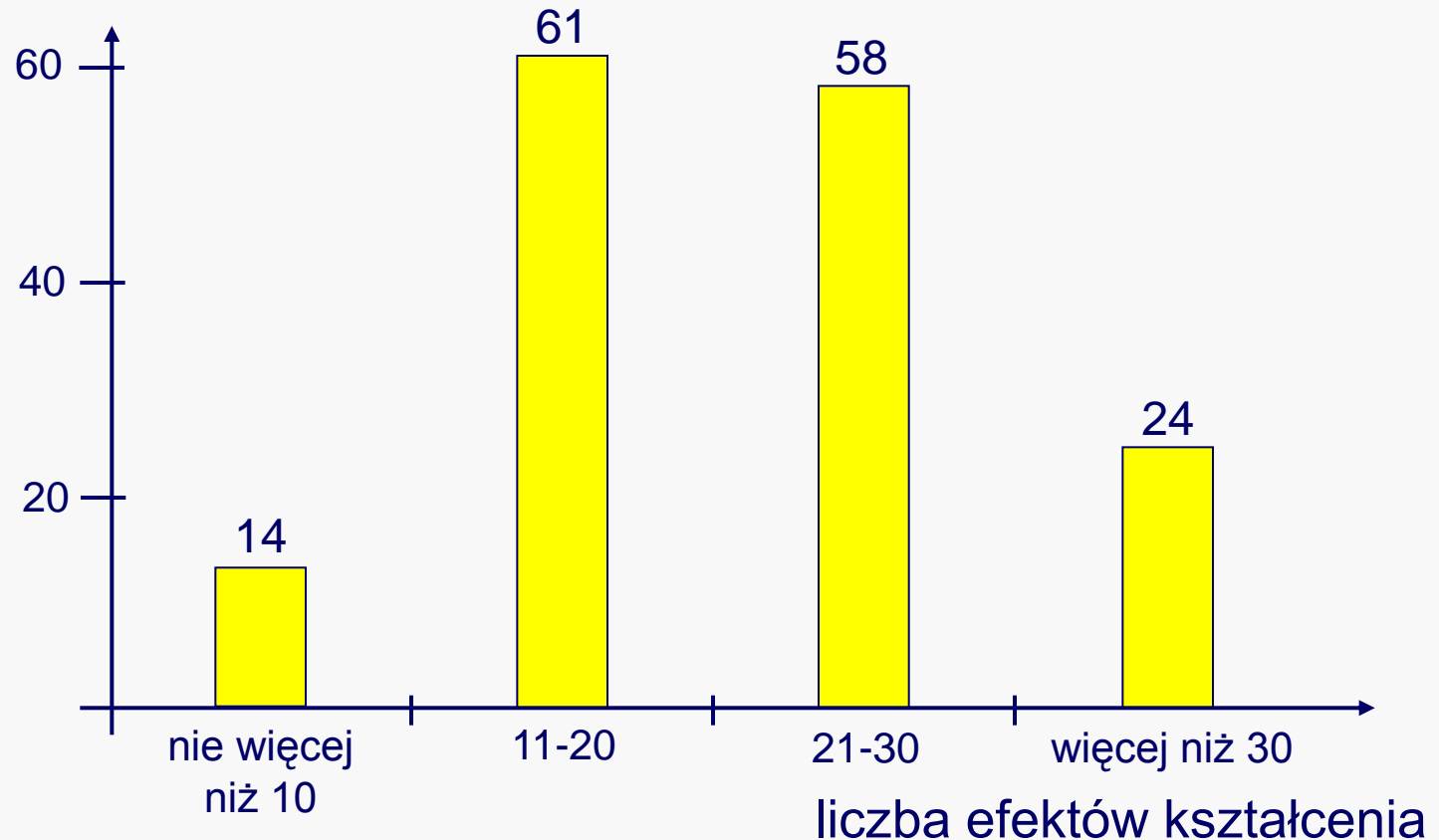
- ❑ nie podjęto prac – 8 jednostek,

w tym

6 jednostek jako uzasadnienie podało argument, iż dotychczas MNiSW nie przedstawiło EK dla studiów doktoranckich

Liczba efektów kształcenia

liczba jednostek

minimum

3 (W-1, U-1, KS-1)

maksimum

72 (W-28, U-23, KS-21)

Liczba efektów kształcenia

Zróżnicowanie w ramach jednostek

różnice między programami (dyscyplinami)

□ jednostka 1

program A: W - 13, U - 10, KS - 7; łącznie 30 EK

program B: W - 5, U - 4, KS - 5; łącznie 14 EK

□ jednostka 2

program A: W - 28, U - 23, KS - 21; łącznie 72 EK

program B: W - 4, U - 4, KS - 3; łącznie 11 EK

Liczba efektów kształcenia

Liczba efektów kształcenia w poszczególnych kategoriach: wiedza (W), umiejętności (U), kompetencje społeczne (KS)

Typowo

- $W \approx U$, przy czym częściej $W < U$
- $KS < W(U)$

ale też

- ❑ wyrażna dominacja wiedzy
W - 8, U - 3, KS - 1
- ❑ wyrażna dominacja umiejętności
W - 10, U - 20, KS - 6
W - 4, U - 12, KS - 6
W - 2, U - 10, KS - 6
- ❑ dominacja kompetencji społecznych
W - 9, U - 10, KS - 12
W - 4, U - 5, KS - 6

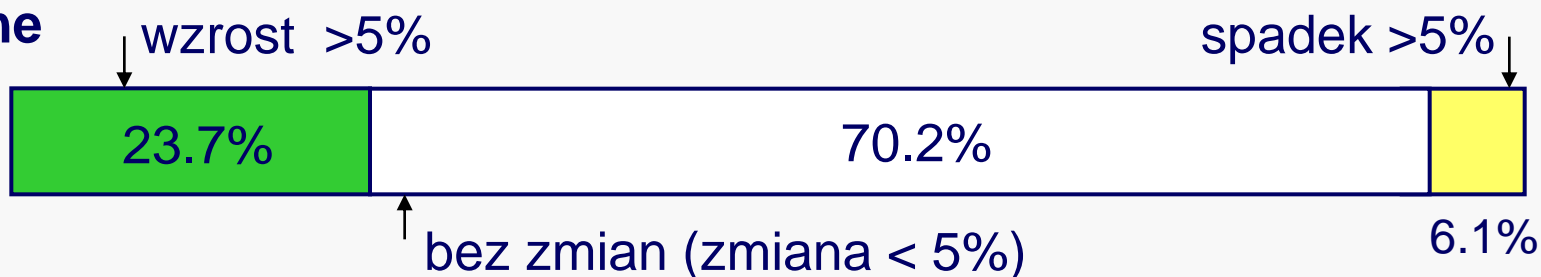
Zmiany programowe

grupa przedmiotów/zajęć	procent jednostek, w których dana grupa przedmiotów/zajęć występuje w programie studiów		
	ogół uczelni	uniwersytety	uczelnie techniczne
przedmioty umożliwiające uzyskanie zaawansowanej wiedzy dot. najnowszych osiągnięć nauki w obszarze badań	78.1%	73.7%	94.3%
przedmioty dotyczące metodyki prowadzenia badań naukowych	78.0%	73.3%	94.0%
przedmioty rozwijające kompetencje społeczne odnoszące się do działalności naukowo-badawczej i społecznej roli uczonego lub artysty	68.7%	63.9%	85.7%
zajęcia umożliwiające zdobycie kwalifikacji w zakresie nowoczesnych metod i technik prowadzenia zajęć dydaktycznych	74.8%	70.3%	91.7%
zajęcia umożliwiające uzyskanie kompetencji potrzebnych do pracy w biznesie	31.3%	24.4%	57.5%
przedmioty fakultatywne	72.2%	70.1%	82.6%

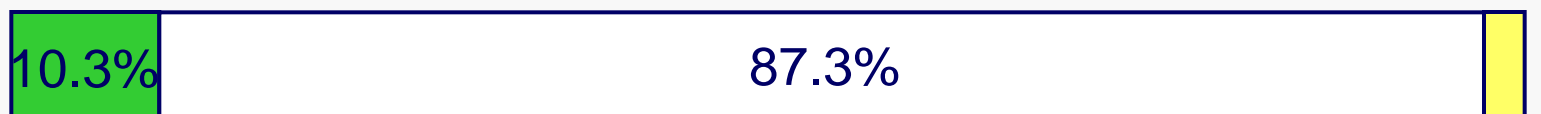
Zmiana liczby godzin w planie studiów

UCZELNIE OGÓŁEM

stacjonarne

niestacjonarne

studia stacjonarne

UNIWERSYTETY

UCZELNIE TECHNICZNE

Praktyki zawodowe

forma realizacji praktyk	procent jednostek, które wskazały daną formę		
	ogół uczelni	uniwersytety	uczelnie techniczne
samodzielne prowadzenie zajęć	90.7%	92.7%	85.7%
współprowadzenie zajęć	85.1%	88.1%	77.8%
przygotowywanie materiałów dydaktycznych do zajęć	47.9%	47.7%	33.3%
inne	18.1%	25.7%	6.3%

Praktyki zawodowe

„inne” wymieniane formy praktyk (wybrane)

- udział w przygotowaniu i prowadzeniu egzaminów, kolokwiów i innych sprawdzianów
- ewaluacja wyników nauczania studentów niższych stopni
- opieka nad sekcjami kół naukowych
- hospitacje, obserwacja zajęć, zapoznanie się z funkcjonowaniem instytucji
- popularyzacja dyscyplin naukowych poprzez uczestnictwo w dniach otwartych, konferencjach, spotkaniach i programach popularyzujących różne dziedziny nauki w szkołach
- seminaria doktorskie w katedrach
- udział w realizacji projektów badawczych, prowadzenie badań naukowych
- udział w konferencjach
- przygotowanie stanowisk badawczych
- przygotowanie rozprawy doktorskiej
- publikacje naukowe
- publikacje popularnonaukowe

idea praktyk zawodowych potraktowana dość „rozciągliwie”

Stosowanie systemu ECTS

Czy na uczelni zostały wprowadzone punkty ECTS dla studiów doktoranckich?

TAK

78.4%

NIE

21.6%

Liczba punktów ECTS

- 45-60 punktów ECTS 8 uczelni
- 60 punktów ECTS 6 uczelni
- inna ustalona liczba punktów ECTS z przedziału 45-60 (45, 49, 53, 56) 4 uczelnie
- 240 punktów ECTS w całym programie kształcenia, z czego 45-60 punktów - zajęcia przewidziane w planie studiów, a pozostałe - praca badawcza 2 uczelnie

Stosowanie systemu ECTS

elementy kształcenia	procent jednostek, które wskazały dany element jako objęty systemem ECTS		
	ogół uczelni	uniwersytety	uczelnie techniczne
zajęcia dydaktyczne przeznaczone dla doktorantów	73.1%	70.2%	87.0%
praktyki zawodowe	58.7%	62.6%	62.2%
praca naukowa: badania i przygotowywanie rozprawy doktorskiej	46.3%	41.7%	67.6%

Problem z rozumieniem przepisów?

Zakres badań (spis treści publikacji)

1. Wprowadzenie
2. Założenia i sposób realizacji projektu
3. Organizacja i przebieg procesu wdrażania KRK
4. Ocena procesu wdrażania KRK
5. Ogólna charakterystyka programów kształcenia
6. Efekty kształcenia
7. Wdrożenie systemu ECTS
8. Zmiany w programach studiów
9. Pensum
10. Studia doktoranckie
- 11. Studia podyplomowe**
12. Zmiany w systemie zapewniania jakości kształcenia
13. Podsumowanie i wnioski
14. Zakończenie

Studia podyplomowe – zakres badań

- ❑ zmiany w ofercie studiów
- ❑ podejście do określania efektów kształcenia
- ❑ zmiany zasad prowadzenia studiów
- ❑ podejście do zmian w programach studiów – tryb prac nad przygotowaniem projektów zmian w programach studiów oraz charakterystyka nowych programów studiów
- ❑ sposób wdrożenia systemu ECTS

- Liczba programów - zróżnicowanie jednostek
 - minimum – 0
 - maksimum – 37
 - średnia – 3.56

- Zakres tematyczny - dość często szerszy niż zakres podstawowej oferty dydaktycznej jednostki

w 18% jednostek studia podyplomowe prowadzone – po uzyskaniu zgody MNiSW – na kierunkach innych niż to wynika z uprawnień do prowadzenia studiów pierwszego stopnia

Zmiany w ofercie

- Dokonane zmiany
 - średnio 0.32 nowe programy/kierunki w jednostce (uniwersytety – 0.59, uczelnie techniczne – 0.26)
 - maksymalnie – 10 nowych programów/kierunków
- Wprowadzenie nowych kierunków

Czy planowane jest wprowadzenie nowych programów/kierunków studiów podyplomowych?

TAK

40.4%

NIE

25.4%

34.2%

Określenie efektów kształcenia

Czy na Uczelni powstał dokument w formie uchwały Senatu lub zarządzenia Rektora w sprawie przygotowania przez jednostki programów kształcenia na studiach podyplomowych z uwzględnieniem efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych?

TAK

78.6%

NIE

21.4%

Zmiany w zasadach prowadzenia studiów

podmioty zaangażowane w przygotowanie projektu zmian zasad prowadzenia studiów (regulaminu)

- rektor
- prorektor właściwy ds. studiów podyplomowych
 - prorektor odpowiedzialny za kształcenie
 - prorektor odpowiedzialny za badania naukowe
 - inny prorektor (ds. rozwoju, ds. współpracy i rozwoju, ds. szkolenia podyplomowego)
- prorektor właściwy ds. studiów podyplomowych we współdziałaniu z innymi pojedynczymi osobami (pełnomocnik rektora ds. studiów podyplomowych)
- prorektor właściwy ds. studiów podyplomowych we współdziałaniu z szerszym gronem osób (komisja statutowa, kierownicy studiów podyplomowych, prodziekani ds. studenckich, biuro kształcenia ustawicznego)

Zmiany w zasadach prowadzenia studiów

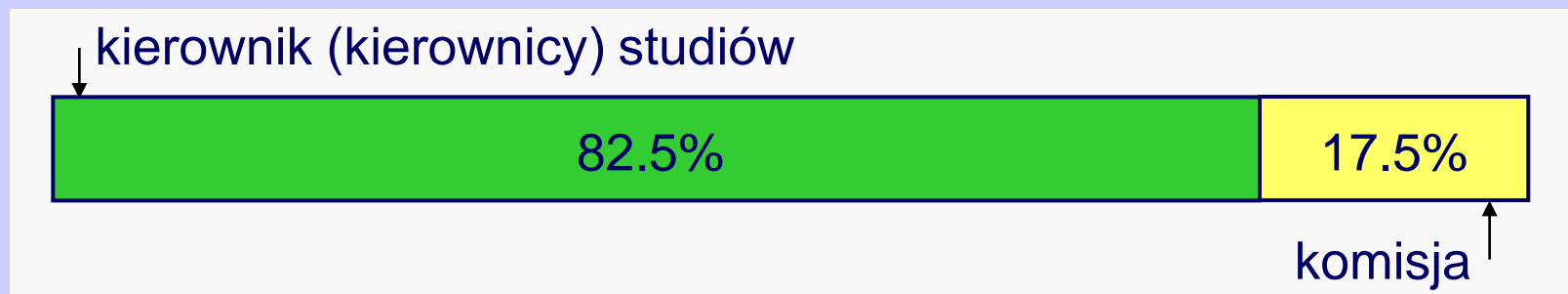
podmioty zaangażowane w przygotowanie projektu zmian zasad prowadzenia studiów (regulaminu) – cd.

- ❑ komisje/zespoły stałe działające w strukturze uczelni (senacka komisja ds. kształcenia, podkomisja wyłoniona z senackiej komisji ds. kształcenia, senacka komisja regulaminowa)
- ❑ specjalne komisje/zespoły powołane do realizacji tego zadania (komisja złożona z kierownika studiów podyplomowych i prodekanów ds. dydaktyki, komisja złożona z kierownika studiów podyplomowych, kierownika działu kształcenia i kierowników studiów podyplomowych)
- ❑ jednostki administracji (dział kształcenia, dział organizacji kształcenia, biuro ds. studiów doktoranckich i kształcenia podyplomowego we współpracy z biurem prawno-legislacyjnym)
- ❑ inne podmioty (kierownik studium podyplomowego, pełnomocnik rektora ds. studiów podyplomowych)

Zmiany w programach studiów

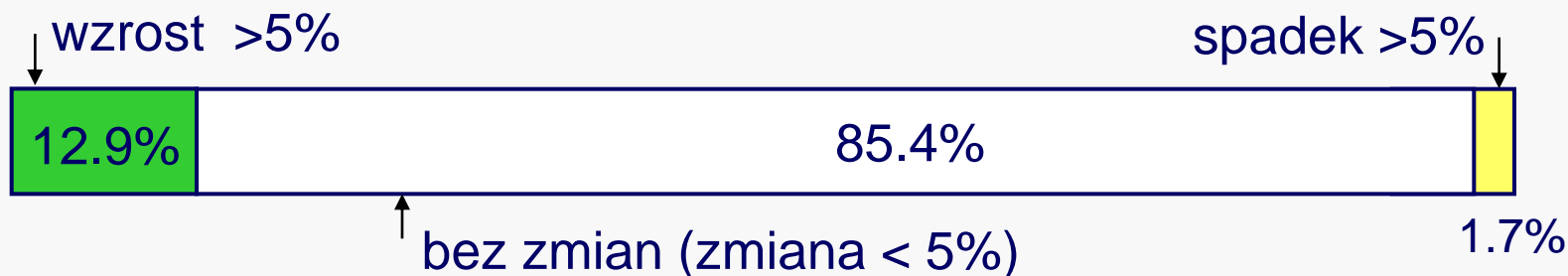
podmiot odpowiedzialny za przygotowanie nowych programów/zmiany w prowadzonych programach

- ❑ kierownik (kierownicy) studiów podyplomowych:
82.5% jednostek
- ❑ komisja właściwa do spraw studiów podyplomowych:
17.5% jednostek

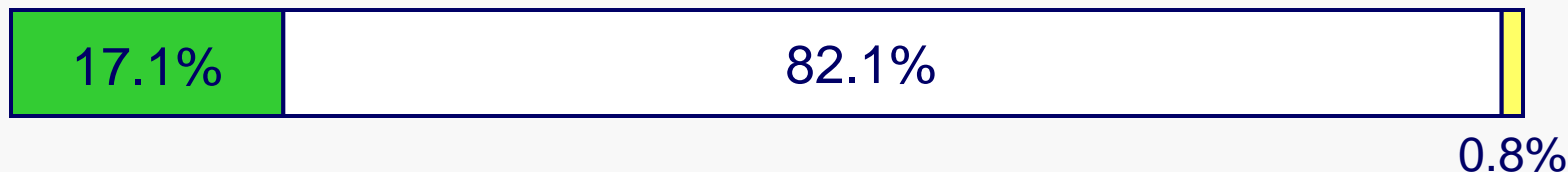

Zmiana liczby godzin w planie studiów

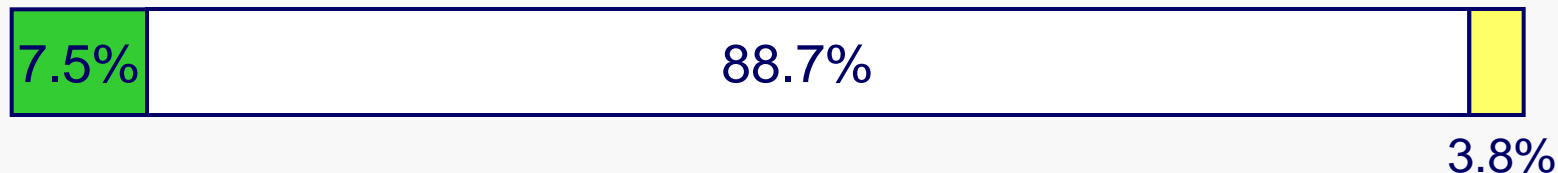
UCZELNIE OGÓŁEM

UNIWERSYTETY

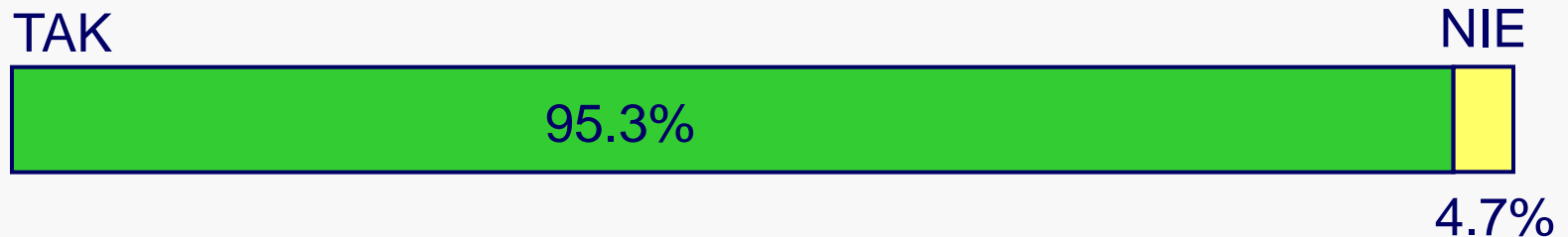
UCZELNIE TECHNICZNE

wymaganie co najmniej 60 punktów ECTS (min. 1500 godz. pracy słuchacza)?

Stosowanie systemu ECTS

Czy na uczelni zostały wprowadzone punkty ECTS w zakresie studiów podyplomowych w liczbie minimum 60 ECTS?

Więcej uczelni wprowadziło ECTS na studiach podyplomowych niż na studiach doktoranckich (78.4%), ale ...

Stosowanie systemu ECTS

Podjęcie do realizacji wymagania, aby studia podyplomowe miały wymiar co najmniej 60 punktów ECTS

sposób podejścia jednostek	procent jednostek, które wybrały poszczególne opcje odpowiedzi		
	ogół uczelni	uniwersytety	uczelnie techniczne
zignorowanie tego wymagania jako niemożliwego do spełnienia	14.8%	16.0%	5.8%
utrzymanie dotychczasowych programów, przy założeniu, że słuchacz poświęci więcej czasu na samokształcenie	75.3%	73.9%	84.6%
wydłużenie czasu trwania studiów (do 3 lub 4 semestrów)	3.6%	2.5%	0.0%
zwiększenie liczby godzin zajęć bez wydłużenia czasu trwania studiów	6.3%	7.6%	9.6%

Stosowanie systemu ECTS

Podjęcie do realizacji wymagania, aby studia podyplomowe miały wymiar co najmniej 60 punktów ECTS

Jedynie nieliczne jednostki dokonały zmian w programach, mających na celu dostosowanie się do nowych wymagań.

Większość jednostek w sposób mniej lub bardziej jawny w istocie zignorowała te wymagania.

Zakres badań (spis treści publikacji)

1. Wprowadzenie
2. Założenia i sposób realizacji projektu
3. Organizacja i przebieg procesu wdrażania KRK
4. Ocena procesu wdrażania KRK
5. Ogólna charakterystyka programów kształcenia
6. Efekty kształcenia
7. Wdrożenie systemu ECTS
8. Zmiany w programach studiów
9. Pensum
10. Studia doktoranckie
11. Studia podyplomowe
- 12. Zmiany w systemie zapewniania jakości kształcenia**
13. Podsumowanie i wnioski
14. Zakończenie

Dwa podejścia

- ❑ dostosowywanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia (WSZJK) do nowych regulacji prowadzone równoległe z pracami programowymi
- ❑ odłożenie zasadniczych przedsięwzięć związanych z modyfikacją WSZJK do roku akademickiego 2012/2013 – pozostawienie ich do decyzji i realizacji nowo wybranym organom jednoosobowym i kolegialnym

Podjęte/planowane działania

- ❑ modyfikacja celów i zakresu działania WSZJK
- ❑ zmiany w strukturze WSZJK
 - podmioty funkcjonujące w systemie, ich zadania i wzajemne relacje
- ❑ redefiniowanie procesów, procedur i narzędzi związanych ze szczególnymi aspektami funkcjonowania WSZJK

Kluczowy komponent WSZJK

mechanizmy umożliwiające odpowiedź na pytanie, czy i w jakim stopniu zakładane efekty kształcenia są w rzeczywistości osiągane przez studenta

Czy zaplanowano tryb analizy uzyskanych efektów kształcenia?

UCZELNIE OGÓŁEM

UNIwersytety

UCZELNIE TECHNICZNE

- opisane zmiany w sposobie funkcjonowania WSZJK
 - mają w znacznej mierze charakter formalny (decyzje właściwych organów)
 - w wielu przypadkach odzwierciedlają zamierzenia, a nie zrealizowane już przedsięwzięcia

- efekty dokonanych/planowanych zmian ???
 - potencjalne źródło wiedzy – dokumenty komisji akredytacyjnych

 - warunek:
ocena rzeczywistych efektów funkcjonowania WSZJK (jak system działa), a nie jego formalnych aspektów (treści dokumentów opisujących, jak system powinien działać)

Podsumowanie

Ogólny obraz

- ❑ nastawienie - obraz „mieszany”
umiarkowanie pozytywne?
- ❑ liczne problemy
 - presja czasu wynikająca z szerokiego zakresu i wymiaru zadań **nieaktualne**
 - treść ustawy i rozporządzeń **nadal aktualne**
(niespójna terminologia, sprzeczne, niejasne lub nierealistyczne przepisy, zbędne regulacje, brak jednoznacznej interpretacji kontrowersyjnych regulacji)

postulat przygotowania (PKA, MNiSW, ZEB?)
„poradnika” z odpowiedziami na najczęściej zadawane pytania i wyjaśnieniami wątpliwości interpretacyjnych
gwarancja bezpieczeństwa inicjatyw podejmowanych przez środowisko akademickie

Różnorodność rozwiązań

- znaczne różnice w podejściu – między uczelniami, jednostkami i (niekiedy) w ramach jednostek

przykład: określanie efektów kształcenia
ogólna liczba EK, relacje między kategoriami (W, U, KS)
i poziomami studiów, określanie EK dla programów z
wyodrębnionymi specjalnościami

- niekiedy uwidacznia się specyfika uczelni

przykład: interpretacja pojęcia „zajęcia o charakterze
praktycznym”

Różnorodność rozwiązań

różnorodność – cenna wartość (przy braku wcześniejszych doświadczeń związanych z KRK)

możliwość porównania skuteczności różnych rozwiązań i identyfikacji tych, które sprawdziły się w praktyce

- ❑ ujednoczenie podejścia (tam gdzie pożądane)
- ❑ utrzymanie różnic - korzystne ze względu na pożądaną i oczekiwaną - jako efekt wdrożenia KRK – dywersyfikację uczelni

Widoczne pozytywne efekty

- ❑ ukierunkowanie programów na osiągnięcie efektów kształcenia
- ❑ zmiany w programach studiów
 - zmiany zawartości (treści) programu - dostosowanie do EK
 - zmiany w organizacji programu, w tym zwiększenie oferty przedmiotów do wyboru
 - zmiany w sposobie prowadzenia zajęć, w tym wzrost liczby zajęć ukierunkowanych na zdobycie umiejętności, prowadzonych w formach aktywnych
- ❑ zmiany w sposobie tworzenia dokumentacji programu (forma i język bardziej odpowiednia dla interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych)

Korekta wadliwych rozwiązań

- ❑ modyfikacja sposobu przypisania przedmiotom punktów ECTS (oparte na bardziej rzetelnej analizie nakładu pracy studenta)
- ❑ zmiana podejścia do rozliczania (zaliczania) praktyk
- ❑ korzystne zmiany na studiach niestacjonarnych - zbliżenie sposobu realizacji obu form prowadzenia studiów

Możliwości dalszych działań

Nie w pełni wykorzystane możliwości (ale załączki pozytywnych zmian)

- ❑ tworzenie nowych kierunków studiów – dokonane w ograniczonym zakresie (często przerobione stare programy), ale interesujące zamierzenia
- ❑ zmiany w sposobie rozliczania pensum

Niewykorzystane możliwości

- ❑ profilowanie studiów - zdecydowana większość programów ma profil ogólnoakademicki

Sytuacje wzbudzające wątpliwości

- ❑ zróżnicowane podejście do określenia liczby punktów ECTS przypisanych programowi kształcenia i poszczególnym semestrom w planie studiów
- ❑ opóźnienia i zaniechania w określaniu efektów kształcenia i stosowaniu systemu ECTS dla studiów doktoranckich
- ❑ zignorowanie wymagań związanych ze studiami podyplomowymi

Po co nam to było?

żeby móc obalać mity

Wdrażanie KRK - wciąż aktualny temat w dyskusjach dotyczących stanu szkolnictwa wyższego w naszym kraju

- opinie przedstawicieli środowiska akademickiego krańcowo rozbieżne

Przykłady

1. konferencja „Nauka i szkolnictwo wyższe – wyzwania współczesności”, organizatorzy - Sejmowa Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Biuro Analiz Sejmowych, 24 września 2013 r.
2. konferencja IBE „System kwalifikacji – narzędzie rozwoju Polski i Europy”, 6 listopada 2013 r.

Wyniki realizacji projektu umożliwiają opartą na „twardych” danych polemikę ze skrajnymi opiniami dotyczącymi KRK, pojawiającymi się w debacie środowiskowej i publicznej

żeby doskonalić proces kształcenia

Wyniki badania (publikacja) - źródło

- ❑ informacji o tym, jak przebiega proces wdrażania KRK, jakie rodzi problemy i jak są one rozwiązywane
- ❑ godnych upowszechnienia przykładów dobrych praktyk i innowacji w procesie kształcenia

Zgodnie z ideą benchmarkingu, wyniki te

- ❑ mogą być wykorzystane przez uczelnie/jednostki do oceny dokonań i stanu zaawansowania prac na tle innych podobnych uczelni i jednostek
- ❑ mogą stanowić zachętę do podjęcia działań zmierzających do usuwania dostrzeżonych słabości i doskonalenia przyjętych rozwiązań

Benchmarking procesu wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji w szkolnictwie wyższym

*Andrzej Kraśniewski
Politechnika Warszawska*